

PFU-SAK NR. 052/14

KLAGER: Trine Sirnes
ADRESSE: Nabbetorpveien 102, 1636 Gamle Fredrikstad
TELEFON:
PUBLIKASJON: Seilas/Båtliv
PUBLISERINGSDATO: 06.02.2014
STOFFOMRÅDE: Krim
GENRE: Leserkommentarer
SØKERSTIKKORD: Beskytte grupper mot overgrep, redaktørens ansvar, vern om integritet og troverdighet, forhåndsdømming, redigering av digitale meningsutvekslinger, respekt for etnisitet og nasjonalitet
REGISTRERT: 10.02.2014
BEHANDLET I SEKR.: 10.02.2014
BEHANDLES I PFU: 29.04.2014
FERDIGBEHANDLET: 29.04.2014
BEHANDLINGSTID: 79 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Seilas (og Båtliv) publiserte **torsdag 2. februar** en nyhetsartikkel på nett med tittelen «- **Mer enn 150 båter ødelagt av romfolk**». I ingressen står det:

«Et stort antall båter i opplag har fått ødeleggelser av romfolk som har brukt båter for opphold.»

Og videre i brødteksten:

«Gjennom vinteren og høsten har Romfolk (...) brukt fritidsbåter i opplag på Sjølyst og Karenslyst til opphold og som lagerplass for tjuvgods.»

Vaktansvarlig for båtopplaget uttaler at minst 150 av 1600 båter er ødelagt. Videre står det blant annet mer om hva slags skader og verdier det er snakk om. Under artikkelen er det åpnet for kommentarer fra leserne. Her står det blant annet:

«finner jeg en rom jævel i båten min så skyter jeg faenskapet. folk er ikke nødvendigvis folk»

«Om ikke skyte dem, så i alle fall skade dem så mye att dem ikke er istand til å foreta seg noe som helst resten av livet...»

«Hvis jeg møter noen i båten min så kjølhaler jeg dem!»

«Vi snakker om pakk som forsøpler og gjør hærverk!!Jo slike som disse burde fått bank, ja gjerne balltre!!Eller skal vi kalle det grisebank!!»

«Oppfordrer alle båteiere til å stille med båtsjaker og store Jensen pilker for å danne borgervern... Bank de skikkelig opp, så stiller nok både politi og politikere promte på plassen.»

«I USA kan skyte folk som bruker din eiendom ,innfør det i Norge også»

«Hva skall man kalle slikt da, rette ordet er pakk.»

«Disse svinepelsene må ut av norge, de er faktisk ikke til noen ting. Eller jo, de er til forsøpling»

«Det mørkka folke er ikke så fattige ,som de sier. De er kriminelle ,og de verste parasitter som finst.»

«enig! fjern em med bikkjer :D»

«Nei! Hodeskudd .. for mange hunder hadde blitt skadd.»

I kommentarfeltet ble det også oppfordret til å stenge feltet eller moderere debatten. Meldingene angitt over sto å lese ut 6. februar, men ble siden fjernet. 25. februar sto fortsatt blant annet følgende meldinger i kommentarfeltet:

«stem på FrP og få ut disse helsikes innvandrere både de sigøynere alle andre innvandre og de som er født og oppvokst her få dem ut av landet. De bare skaper problemer.»

«Herregud de skulle hatt grisebank!»

«Hvis jeg møter noen i båten min så kjølhalel jeg dem!»

«De skulle fått det slik de er vandt til nede i Romania, Ren juling.»

«Nei vet du! Disse svinepelsene må ut av norge, der er faktisk ikke til noen ting. Eller jo, de er til forsøpling»

«enig fjern em med bikkjer :D»

10. februar publiserte bladene en kommentarartikkel på nett med tittelen «Stort engasjement i trist sak». I ingressen står det:

«Kommentar: En lite hyggelig nyhetssak i Båtliv og Seilas om ramponering av båter ga gjenlyd i medie-Norge, og skapte stor debatt på våre nettsider. Nå setter vi punktum.»

Videre står det blant annet:

«Redaksjonen i Båtliv (og Seilas) setter punktum for en debatt i kjølvannet av en nyhetssak om 150 båter som i større eller mindre grad var blitt ødelagt av ubudne gjester. Ifølge politiet er det romfolk som har benyttet båtene til opphold og

oppbevaring av tyvgods. Saken avstedkom en flom av kommentarer og debattinnlegg på våre nettsider, over 500 innlegg i løpet av et par dager. Mange av kommentarene har vekket ubehag hos en del av våre lesere. Vi har fra saken ble publisert fjernet over 50 kommentarer som vi oppfatter som klart krenkende, rasistiske eller svært usakelige.»

Det står også:

«Vår oppfatning er at et inkluderende og tolerant samfunn bygges gjennom meningsbrytning og åpenhet, innenfor anstendighetens rammer. Vi har tatt kontakt med Norsk Presseforbund, og er blitt rådet til å ikke fjerne debatten, men å slette overtramp. Debatten er også blitt klaget inn for Pressens Faglige Utvalg, og en vurdering derfra vil kunne tilføre oss mer kunnskap om hvordan slike situasjoner bør håndteres, i det lite sannsynlige tilfellet av at vi opplever en lignende debatt i fremtiden.»

KLAGEN:

Klager, Trine Sirnes, reagerer på kommentarene. Hun skriver: «Seilas publiserte denne artikkelen ved 9-tiden den 6. februar. Ikke lenge etterpå, når det kun var kommet inn 5-6 kommentarer, tok en utenforstående person kontakt med journalisten i saken for å påpeke tonen i kommentarene, og at det kanskje var lurt å moderere/stenge kommentarfeltet. Uten at dette ble gjort. Forumet fikk stå, der det stadig ble hissigere og mer truende ordlyd i kommentarene, rasistisk, menneskefiendtlig og beskrivelser av både drapsmetoder og torturmetoder. Det kan være forståelig at et magasin som Seilas er uvant med denne typen forum (...). Men her har de fått mange tilbakemeldinger, uten å gjøre forsøk på å stoppe det. Jeg gjorde PFU oppmerksom på dette klokken 20 samme kveld. Det ble sendt en kopi av min mail til Seilas klokken 14 dagen etter. Likevel har de kun vært inne og fjernet noen få meldinger, skrevet en trussel om politianmeldelse til de som poster der, reklamert på sine Facebooksider om "klikkvinneren" og gir ikke inntrykk av å se alvor i kommentarene (...).»

Klager anfører brudd på Vær Varsom-plakatens punkt 1.5 om å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep. Hun skriver: «Mange, mange av kommentarene er rene overgrep mot romfolk, og utfra hva det ser ut som det har utartet til, de fleste folkegrupper som ikke er etnisk hvite (...).» Videre vises det til redaktørens ansvar (punkt 2.1), og til at redaksjonen skal verne om sin integritet og troverdighet (punkt 2.2): «En redaktør med integritet ville aldri latt kommentarer som lå eller ligger der nå stå.»

Det vises også til kravet om å unngå forhåndsdomming (punkt 4.5), og til punkt 4.17 om redigering av digitale meningsutvekslinger. Endelig viser klager til redaktørplakaten, som blant annet sier at «[r]edaktøren skal ivareta ytringsfriheten og etter beste evne arbeide for det som etter hans/hennes mening tjener samfunnet». Klager skriver: «Det tjener ikke samfunnet å være et fora for lynsjestemning og hat.»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Seilas/Båtliv skriver innledningsvis at saken ble skrevet av Båtliv-redaksjonen, men også publisert på Seilas.no, og at debattstrengen lå under selve artikkelen. Redaksjonen legger ved en oversikt som viser «at de aller fleste av de innklagede kommentarene faktisk ble fjernet i de nærmeste timene og dagene etter publiseringstidspunktet».

Redaksjonen skriver at det raskt kom mange innlegg, og at debattstrengen ble stengt mandag 10.2, med sluttkommentar fra redaksjonen. Det står: «Over 50 debattinnlegg ble slettet (...) i løpet av perioden fra torsdag til mandag. Innleggene ble slettet fordi vi oppfattet dem som rasistiske, krenkende eller svært usaklige. (...) I perioden fra publisering torsdag til mandag ble 17 av de 23 innleggene som er innklaget fjernet.»

Redaksjonen skriver at den i en serie saker har satt søkelys på båtkriminalitet, og at den fornærmede gruppen i dette tilfellet er båtfolk: «At en slik sak skaper reaksjoner er ikke overraskende. Den store medieinteressen og omfanget av reaksjoner var imidlertid overraskende. Vi startet modereringen straks vi ble oppmerksom på flommen av innlegg, og fjernet rasistiske innlegg fortløpende gjennom helgen.»

Om punkt 2.1 står det blant annet: «I perioden fra publisering søkte vi også råd om hvor vi skulle trekke grensen for sensurering av leserne, som er en uvant problemstilling for oss. (...) Bakgrunnen var sterkt press på den ene siden fra enkelte grupper som mente at hele debatten burde stoppes tvert, og reaksjoner på den andre siden fra debattanter som fikk sine innlegg fjernet. Vårt utgangspunkt er det journalistiske, vi ønsker en fri debatt velkommen, og mener at det må være takhøyde også for meninger vi ikke liker, og for debattanter med svak formuleringsevne. Ved å lese debattråden ser man også at det er en form for selvjustis (...). Dette er etter vår oppfatning en del av den grunnlovsfestede ytringsfriheten, som nettopp skal sikre at alle får komme til orde i den offentlige samtalen (...).»

Når det gjelder integritet, skriver redaksjonen at to hensyn ble veid mot hverandre: Hensynet til de som ønsket å kommentere, mot hensynet til de som ønsket å stoppe debatten. Sistnevnte gruppe utøvde, ifølge redaksjonen, sterkt press, og «Båtlivredaksjonen la ingen andre hensyn enn ytringsfriheten til grunn for ikke å etterkomme deres ønsker».

Seilas/Båtliv avviser også å ha bedrevet forhåndsdomming (punkt 4.15). Det vises til at ingen gjerningsmann er identifisert, men at romfolk i artikkelen omtales på bakgrunn av opplysninger fra politi og vaktfolk, og på samme vis som andre etniske grupper har blitt omtalt i lignende reportasjer tidligere.

Om punkt 4.17, står det blant annet: «På debattsidene til batliv.no og seilas.no må man registrere seg med navn og epost. Bakgrunnen er nettopp et ønske om sakelighetsnivå i debatten. Debattsidene er imidlertid blitt veldig lite benyttet. (...) For å få mer fart i det brukergenererte innholdet har vi for en tid tilbake åpnet for anonyme kommentarer under enkeltartikler. Det var her flommen av innlegg kom i denne saken (...). (...) For en liten redaksjon (...) er dette også en demonstrasjon av trykket i en nyhet når landets ledende nyhetsmedier på nett og kringkasting kjører frem en sak. Omfanget, hurtigheten og engasjementet i reaksjonene var vi ikke forberedte på, men vi mobiliserte vår kapasitet og innhentet råd om håndtering av saken så fort vi kunne. Og når alt kommer til alt ble altså de aller fleste av de innklagede kommentarene fjernet i perioden fra torsdag til mandag (...).»

Klageren skriver: «Diskusjonen under saken kunne vært stengt og fjernet samme dagen saken ble publisert, når de så hvor diskusjonen bar og fikk inn reaksjoner (...). Isteden valgte de å la den stå, og riktignok fjerne noen få kommentarer etterhvert, men det var først etter at de hadde stått der minst en dag, der fler av dem var direkte drapsbeskrivelser av romfolk. (...) Jeg får inntrykk av et nettsted som ble beruset av hvor mange som klikket på saken (...) og dermed genererte et stort antall visninger av siden. Og lot dette bli viktigere enn å ta hensyn til "vær varsom"-plakaten (...).» Klager viser til at redaksjonen også har laget «en egen sak for å fortelle at de [artikkelen; sekr. anm.] har fått "100 000 lesere og er den mest leste saken på seilas.no noen sinne"». (Se vedlegg; sekr. anm.).

Videre skriver hun: «Det er ikke raskt å la grove kommentarer om drap og lemlestelse av en folkegruppe stå i flere dager, og ut fra deres egen iver om å fortelle hvor mange treff de hadde i disse dagene så tilsier det selv at de fulgte nøye med. Det ble sendt meldinger til Seilas bare timer etter at saken ble publisert (...). Mye av slettingen kom på mandagen, etter at de hadde blitt meldt inn til PFU. De har aldri tatt selvkritikk på dette, bruker det fremdeles i egen sak for å "skryte" av hvor mange treff det ga (...). At saken i tillegg er et slett journalistisk arbeid basert på rykter og antagelser, og ensidig vinkling på skyldspørsmål (burde ikke noen stilt seg kritisk til vaktholdet der?), var muligens også med på å gjøre saken så stygg som den ble.

Seilas/Båtliv avviser at mye av slettingen skjedde mandag: «Vi startet sletting av innlegg samme dag som saken ble publisert. Slettingen fortsatte gjennom hele helgen (...). Mandag stengte vi debatten teknisk, og la ut en sluttkommentar. (...) Påstanden om at saken er slett journalistikk basert på rykter er heller ikke korrekt. Kilder i saken er politiet, vaktansvarlig på opplagsplassen, berørte båteiere, forsikringsselskapet som forsikret flere av de ramponerte båtene samt journalistens egne observasjoner dokumentert gjennom bilder. Dette er altså en sak basert på flere og gode kilder samt åstedsbefaring.

Videre står det:

«Klager påstår at vi skryter av saken uten å ta selvkritikk, men nevner ikke at debatten ble oppsummert med en kommentar der vi nettopp reflekterer rundt problemstillingene denne saken reiser når det gjelder ytringsfrihet og debattinnlegg.»